

Oponentský posudok

na habilitačný spis Mgr. Art. Andrása Cséfalvaya, ArtD.

Habilitant Mgr. Art. András Cséfalvay, ArtD. predložil kompletný habilitačný spis so všetkými náležitosťami, prílohami. Základné požiadavky sú splnené praxou po ukončení magisterského štúdia ako aj vysokoškolskou pedagogickou praxou na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave.

V oblasti tvorby habilitant patrí medzi najosobitejšie zjavy súčasného slovenského vizuálneho umenia, jeho vstup na domácu a medzinárodnú výtvarnú scénu v poslednej dekáde môžeme porovnať iba s nástupom generácie výtvarníkov (R. Ondák, B. Ondreička, I. Németh, atď.) na prelome 80. a 90. rokov minulého storočia. Rozsiahla tvorba A. Cséfalvaya od samého začiatku naznačuje originálnu umeleckú pozíciu, a to na rozhraní viacerých umeleckých druhov prepojenú s filozofickým myslením. Literárne, hudobné, esetické vzdelanie habilitanta poskytuje bázu k sebavedomému a umelecky jedinečnému pertraktovaniu analytických myšlienok tak v oblasti vizuálneho ako aj hudobného, operného umenia. Výnimočnosť Cséfalvaya nachádzame v presahoch na prírodné vedy (oblíbené témy Galileo a Newton), t.j. v jeho medziodborovosti. Tematizuje problém vedeckosti, objektivity vedeckého bádania, elitarizmus vedcov, mechanizmy a subjektivismus v rozhodovaní o vedeckých sporoch, stratu legitimacy, prípady nedemokratickosti, či ignoráciu participatívnych metód v zásadných kultúrnych otázkach zo strany prírodovedcov, autorít (*A Case of Pluto, 2018*). Práve diela venujúce sa týmto otázkam sú v určitom aspekte pokračovaním výtvarných tendencií v československom výtvarnom umení od 60. rokov. Ide o diela autorov, ktorí sa venovali vedeckým objavom, novým vymoženostiam techniky a vedy, a už pred rokom 1989 upozorňovali na environmentálne hrozby planéty. V prípade Cséfalvaya dochádza k výraznému posunu, a to k imanentným otázkam samotnej vedy, je to analytické a nie deklaratívne myslenie, ktoré má svoje korene v hlbokých znalostiach z oblasti prírodných vied, a to na úrovni, ktoré je v radoch vizuálnych umelcov v našom regióne raritou. Jeho postup nielenže dáva nový rozmer vzťahu vizuálneho umenia a prírodných vied, ale aj pojmu výskum vo vizuálnom umení, resp. výskumu umením na umeleckej vysokej škole. Aj podľa recenzenta sa jeho tvorba stala „akousi vzburou proti skratkovitosti a povrchnosti“ (D. Gruska). Originalitu a jedinečnosť Cséfalvaya dosahuje vlastnou kumulatívnou činnosťou: je výtvarníkom, scénáristom, hudobným skladateľom, dirigentom, ale aj režisérom, dramaturgom, producerom, ako aj performerom/hercom, organizátorom postprodukcie v jednej osobe.

Práve originalita umeleckého myslenia habilitanta je veľkou devízou pre umelecké vysoké školstvo, už jeho skoro štvorročné pedagogické pôsobenie na VŠVU je toho dôkazom, ako aj plány tejto vysokej školy akreditovať nový študijný program v blízkej budúcnosti. Cséfalvay však môže preukázať aj vyžiadané prednášky na iných umeleckých inštitúciách (Jeruzalem, Brno) pôsobenie na zahraničnej vysokej škole (Jeruzalem), vedenie študentských workshopov (Jeruzalem, Berlín), vedenie zahraničných stážistov na domácej vysokej škole. Konceptia pedagogickej činnosti predložená ako 11. príloha habilitačného spisu je zárukou založenia a etablovania nového odboru s medziodborovým presahom, s garanciou slobody tvorby a bádania na základe hlbokých teoretických a praktických znalostí z odboru vizuálneho umenia. Popri zásadných súčiastiach pedagogického procesu, ako sú výskum, teória, prax vyzdvihuje pozíciu spojenca-pedagóga, citlivosť absolventa k „nárokom všetkých utláčaných, nevypočítaných, tichých (...) až po nároky sveta mimo ľudí“. Svoj koncept pedagogickej činnosti končí úvahou o slobodnej voľbe jednotlivca byť angažovaným, avšak s podmienkou informovanosti. Podľa kréda Andrása Cséfalvaya by ateliér VŠVU „mal byť angažovaný,

teoretický, kolektívny. Technologicky vždy za hranicou vlastných možností, hľadajúc nové, efektívnejšie, hlbšie spôsoby komunikovania obsahu.”

Pre umeleckú vysokú školu sú veľmi žiaduce aj Cséfalvayove medzinárodné kontakty, ktoré dokázal vybudovať za veľmi krátky čas pôsobenia na výtvarnej scéne. Popri kontaktoch na umelcov a umelecké inštitúcie treba zdôrazniť aj zásadné odborné reflexie jeho tvorby v zahraničí. O skutočnom diapazóne umeleckej a odbornej činnosti habilitanta najviac prezradia *Kvantifikačné kritériá pre habilitácie*, ako napr. účasť na medzinárodnom projekte *Privátny nacionalizmus* (Praha, Košice, Pécs, Budapešť, Drážďany), individuálne (Karlin Studios, Galerie Václava Špálu – Praha, Trafó – Budapešť) a kolektívne (Kodaň, Cluj, Praha) výstavy v renomovaných zahraničných a domácich galériách, autorský katalóg, katalógy kolektívnych výstav, dielo vo verejných zbierkach (SNG), či publikované texty autora: *Užitočná plochá zem* (konferenčný zborník, Brno), *Cnostná skutočnosť* (časopis Kapitál), atď.

Z odborných ohlasov treba vyzdvihnúť citácie zmienky o autorovi v publikáciách, recenzie v odborných časopisoch (Flash Art, Opus, Balkon, Art + Antique), ohlasy v elektronických odborných médiách (easterndaz.net, myartguides.com, artportal.hu, artalk.cz, artycok.tv), atď.

Na základe posúdenia habilitačného spisu a po úspešnej habilitačnej prednáške navrhujem aby Umelecká rada VŠVU udelila Mgr. Art. Andrásovi Cséfalvayovi, ArtD. umelecko-pedagogický titul docent v odbore Intermédiá / Výtvané umenie.

Mgr. Gabriel Hushegyi